

Takšnih in sličnih primerov bi mogel navesti še dovolj, kot dokument, na kakšen način je Vrchlický često ravnal z besednim materialom teksta, iz katerega je prevajal. Toda to je le ena stran njegovega prevajalskega dela, saj gre še za drugo, namreč umetniško stran, to se pravi, v koliko se mu je pocrčilo izraziti in ohraniti pesniški, umetniški in individualni značaj Aškerčeve poezije. In v tem umetniškem oziru smo lahko zadovoljni z njegovim prevodom in ga lahko smatramo za popolnoma točnega, ker je Vrchlický res dal v češki literarni obliki zvesto podobo Aškerčeve pesniške osebnosti. Pri čitanju njegovega češkega prevoda zaznavamo isti, ekvivalentni dojem, ki ga imamo pri branju Aškerčevega originala; pri posameznih pesmih pa je Vrchlickega prevod celo nadkrilil slovenski original, ker ga je oprostil številnih formalnih huj in lažarnosti, ki so včasih jako karakterističen nedostatek Aškerčeve umetnosti. Med najboljše prevedene pa lahko štejemo številke diskretne lirike in po coppéeovsko mojstrsko naslikane momente iz narave (Véšne světlo, Poslední paprsky, Kosa, Cikánka, Carmen, Snih padá itd.), ki jih je Vrchlický smatral prav za prav za najbolj umetniški del Aškerčeve poezije vobče.

Kar se tiče izbora pesmi, lahko rečemo, da je Vrchlický tudi tukaj imel prav srečno roko. Dočim je z drobno liriko dokumentiral čustveni fond in umetniško dovršenost Aškerčevega talenta, nam z baladami in drugimi epskimi pesmimi nudi resno podobo pesnika-misleca in pesniškega naprednjaka, ki svoje svobodno miselne in napredne misli često odeva kar v orientalsko pisane alegorije. V svojem izboru, ki nalikuje točni antologiji, je Vrchlický nabral in navedel iz Aškerca le to, kar ima svoj širši svetovni pomen, (vse, kar je bilo preveč tendenčnega in specifično domačega, slovenskega, je izpustil), ker je s to antologijo hotel češki literarni javnosti konfrontirati pesniški in umetniški višek sodobnega slovenskega slovstva. Takrat, pred dvajsetimi leti, je utegnila ta zbirka v češki književnosti najti še živahnejši odmev, toda danes prihaja že prepozno; danes se je bo kvečjemu lotil literarni zgodovinar, pečajoč se ali s prevajalskim delom Vrchlickega ali z medsebojnimi literarnimi stiki češko-slovenskimi. *Václav Burian.*

Maurice Maeterlinck: Modra ptica. Čarobna pravljica v šestih dejanjih in dvanajstih slikah. Prevel Josip Bernot. Ljubljana, Učiteljska tiskarna, 1923, 120 str., 16 Din.

Maeterlinck (leta 1862. v Gentu iz starodavne flamske družine rojeni filozof-beletrist) se dolgo ni mogel odločiti, da bi to, rekel bi «transcendentalno pantomimo» izdal v francoskem jeziku. Šele po znamenitem uspehu, ki ga je ta duhovna pravljica doživela dne 30. septembra leta 1908. na artističnem Teatru v Moskvi (knjižna izdaja: Sinaja ptica, Literaturno-hudožestvennje Almanahi izdavatelstva «Šipovnik», kniga 6., S. Peterburg, 1908) in po imenitno uspeli predstavi v londonskem Haymarketu (v prevodu M. de Mattosa) jeseni leta 1908., je avtor končno v božiču istega leta prepustil francoski rokopis pariškemu založniku Fasquellu. Po petnajstih letih smo dobili čarobno «Modro ptico» tudi mi, za uprizarjanje, žalibog, najbrž še več kot petnajet let prezgodaj.

Od simbolično-dramatsko izraženega pesimizma [v igrach o smrti: Veiljenka (1890), Slepci (1890), Intérieur (1894), Tintagilova smrt (1894) itd. in v igrach ljubezni: Sedem princezinj (1891), Pelléas in Mélisande (1892), Alladine in Palomides (1894), Aglavaine in Sélysette (1896) itd.] se je veliki Flamenc preko nežne legende o večni ljubezni (Sestra Beatrice, 1900), razmotrivanja svoje življenske filozofije v historični (renesančni) snovi (Monna Vanna, 1902) in ironiziranja duhovno bednega življenja sodobnikov (Čudež sv. Antona, 1904) povzpел do sanj

o uresničenju človeškega hrepenenja po spoznanju življenjskega in poživljenjskega bistva, po pravi, čudežno, daljni sreči — po nedosegljivi Modri ptici.

Filozofska podlaga te čarobne pravljice, včasih kar najizraziteje podčrtana z namoč pestro scenično iznajdljivostjo, mestoma pa skoro docela zastrta s presilnim stopnjevanjem odrskih efektov in s prehitrimi menjavami in utrudljivo natrpanostjo nastopajočih oseb (in posebljenih, oziroma oduševljenih stvari, živali, pojavov, občutij, bajnih bitij itd.), je nekako tale: Človek, ki bi na katerisibodi čudovit način doumel samo bistvo stvari in večnosti in odkril vse tajnosti preteklega, sedanjega in bodočega življenja, bi ne mogel v takem spoznanju nikdar najti popolne sreče — Modre ptice —, temveč bi se le prepričal, da je prava sreča samo v njem samem, v poštenem in dobrem življenju, v duhovnem zmislu od človeka samega popolnoma odvisna.

Na to podlago je sezidal Maeterlinck tehnično in vsebinsko sijajno dramatsko pravljico o dveh ubožnih detetih, ki se, spremljana od Vile, Psa, Mačke, Vode, Kruha, Luči, Sladkorja in Ognja, v sanjah odpravita na dolgo pot po srečo, po Modro ptico. A ko te ptice ne moreta ujeti niti v preteklosti (Dežela Spomina), niti v snu (Palača Noči), niti v zamotanih naravnih tajnah (Gozd), niti v Kraljestvu Bodočnosti, se otroka vrmeta domov in njiju revna rodna izba se jima zdi poslej vsa čistejša, svetlejša in prijetnejša. Domača grlica jima končno skoro popolnoma nadomesti tako zaželjeno, nedosegljivo, bajno Modro ptico.

Nekatere alegorične slike je pisatelj, kateremu je to pot zunanja oprema skoro važnejša kot besede, narisal naravnost fenomenalno, tako n. pr. pravljичno izpremembo sobe v drvarjevi koči, veličastne prizore v Palači Noči in v Gozdu, poetično stavbo na Vrtu Sreč in grad Azurja v Kraljestvu Bodočnosti. Maeterlinckove scenične opazke so kar pesmi zase. In ravno zaradi teh pesmi ne bomo pri nas še dolgo (ali pa nikoli) mogli na odru gledati te imenitne, svojerodne vilinske pravljice.

Bernotov prevod Modre ptice bi bil lahko vestnejši in pravljичnejši. Prevajalec je zlasti važne opombe o oderski opremi in opazke o kostumih številnih oseb mestoma preveč skrajšal in včasih tudi važnejše opise kar po svoje preuredil ali celo izpustil. Četudi ni prevajal za uprizoritev, bi bil izrazitim avtorjevim podrobnim pripombam, ki pri čitvu varno umerjajo in vodijo bralčevo fantazijo, vendar moral prizanesti.

Nerodnostim, kot n. pr. ura na pesek, čarovnica (la fée), nastavki (chapeaux, pri stebrih), prideva obiskati, zna biti slabo itd., bi se bil slovenitelj izlahka izognil. — Če izvzamem navedene nedostatke, je prevod dokaj gladko čitljiv, in tudi po vnanji, tiskarski plati jako okusno prirejen. *Dr. Pavel Karlin.*

Wendel Hermann. Aus drei Kulturen. Literarische und andere Essays. Berlin (1922). 237 str.

Onim, ki poznajo Wendla samo kot nemškega strokovnjaka v jugoslovanskih vprašanjih, bo ta knjiga prav posebno dobro došlo dopolnilo Wendlovi sliki: pokazala jim bo širši okvir Wendlove duševnosti, v kateri zavzema baš njegov interes za naše razmere toliko prostora. V knjigo so sprejeti krajši sestavki, ki jih je Wendel priobčil tekom zadnjih osemnajst let po raznih listih. Vsebinsko obsegajo tri kulture: nemško, v kateri je Wendel vzrastel, francosko, ki je prepajala že njegovo mladost in brez katere si po njegovem svetovne ni mogoče misliti, in jugoslovansko, katere mladost in svežina je za Wendla ravno tako zelo mikavna. Vsem trem kulturam se hoče s to publikacijo oddolžiti za vse, kar je prejel od njih.